

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ

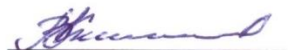
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра хорового диригування та академічного співу

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми

доц. Бойко В.Г.

28 08 2020р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчальної роботи

Сташевська І.О.

1 09 2020 р.

Силабус
навчальної дисципліни
«Хорова література»

Освітня програма — Музичне мистецтво

Спеціальність — хорове диригування

Галузь знань — 02 Культура і мистецтво

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Харків - 2020

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи
2	Викладач	Іванова Ю.М..
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	ivochkajulia843@gmail.com
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	5
7	Лекції (год.)	26
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	4
9	Самостійна робота (год.)	60
10	Індивідуальна робота (год.)	—
11	Кількість кредитів	3
12	Загальна кількість годин	90
13	Види поточного контролю	поточне опитування, контрольні тестування, реферати.
14	Вид підсумкового контролю	екзамен

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

«Методика викладання спеціальних дисциплін» є предметом комплексної підготовки студентів до самостійної професійної діяльності важливим етапом закріплення навичок, знань та умінь. Навчальна дисципліна «Хорова література» покликана допомогти студенту досягнути розуміння принципів виконавсько-педагогічної діяльності, розширити кругозір, ознайомитися з широким колом хорових творів різних стилів та епох. Окрім цього, дана навчальна дисципліна покликана сприяти формуванню у студентів здібностей до самооцінки, самоконтролю та самореалізації.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Хорова література» функціонує і розвивається у нерозривному зв'язку як із багатьма суспільними науками (філософія, соціологія, педагогіка, психологія та ін.). Навчальна дисципліна «Хорова література» базується на вивченні таких музичних дисциплін: хорове диригування, теорія музики, сольфеджіо, гармонія, фортепіано, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, хоровий клас, вокальний клас, хорознавство, аранжування, педагогіка, психологія, музична психологія. Дисципліна «Хорова література» є однією з профілюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника. Дисципліна дає знання вивчення предметів спеціального циклу («Диригування», «Читання хорових партитур», «Хоровий клас», «Хорознавства та методика

роботи з хором», «Хорове аранжування», «Хорова література», «Історія хорової музики»), допомагає вивченню теоретичних основ практичної діяльності диригента.

Своєю чергою, здобутий студентами у ході вивчення навчальної дисципліни « Хорова література» фрагмент соціокультурного досвіду у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям подальшого вивчення на II (магістерському) освітньому рівні таких навчальних дисциплін як «Педагогічна майстерність», «Семинар сучасної музики», «Інформаційне забезпечення музичної діяльності», «Музична інтерпретація», «Методологія музичної педагогіки», «Диригування», «Хоровий клас», а також при проходженні виробничої практики (стажування) і підготовці освітньо-кваліфікаційних робіт (написання міждисциплінарних курсових, дипломної роботи тощо).

2.3. Мета вивчення дисципліни - підготовка високопрофесійних кадрів керівників хорових колективів, викладачів та вихователів співу в країні, що відповідає культурним потребам в умовах нової історико-культурної ситуації сьогодення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Хорова література” є:

- розширення музично-естетичного кругозору студентів шляхом ознайомлення з кращими зразками української та зарубіжної хорової музики;
 - оволодіння знаннями про основні жанри, стилі хорової музики в контексті загальноісторичного процесу розвитку культури;
 - виховання у студентів навичок комплексного інтонаційно-стильового фактурного аналізу хорових творів (як своєрідного феномену культури)
 - розвиток у студентів професійних якостей, необхідних для майбутньої музично-просвітницької (і викладацької) діяльності;
 - надання сучасних художньо-естетичних творчих орієнтирів й критеріїв у питаннях хорового мистецтва, творчості й виконавства.
- 2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.**

Загальні компетентності:

- розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Наявність ціннісноорієнтаційної позиції. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

1) демонструвати навички самостійної роботи з науковою літературою, з творами різних жанрів, стилів;

2) вільно застосовувати навички аналізу хорових творів;

3) мати значну репертуарну ерудицію,

4) вільно висловлювати свої музикознавчі думки щодо хорових творів на достатньому науковому рівні.

2.6. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- закономірності розвитку і еволюції жанрів і стилів хорової творчості в контексті загальноісторичного музичного процесу;
- наукову літературу хорового фонду світової музики щодо проблематики жанрово-стильового аспекту;
- базові терміни хорової літератури;
- складові інтонаційно-стильового аналізу щодо драматургії, композиції творів.

вміти:

- обґрунтувати власну думку щодо дискусійних проблем у сфері хорового мистецтва, творчості і виконавства;
- аналізувати твори різних стилів, жанрів відносно драматургії, фактури, інтонаційної семантики, музичної мови та форми;
- орієнтуватися в нових напрямках та тенденціях хорової творчості в проекції на творчі процеси сучасної світової музики;
- застосовувати практичні навички та теоретичні знання зі сфери хорової творчості щодо основних питань виконавства.

мати навички:

- аналізу хорових творів;
- впізнавання зразків хорової літератури та їхньої атрибуції;
- розрізнення хорових стилів за основними ознаками;
- вербального опису хорового твору;
- аналітичного мислення в галузі мистецтвознавчої характеристики музичного твору.

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не відпрацювання студентом усіх передбачених навчальним планом видів занять до екзамену він не допускається; пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані. Форму і час відпрацювання студент та викладач взаємопогоджують.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тематика курсу					
Тема, план лекції	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін

					Виконання
Тема 1. Хори a cappella зарубіжних композиторів (від хорової музики епохи Відродження до хорової мініатюри XIX-XX ст.)	Лекція	20; 43;	2	2 балів	
Тема 2. Циклічні інструментально-хорові жанри в творчості західноєвропейських композиторів XVIII-XX ст.	Лекція	2; 12; 17; 20; 43;	2	5 балів	
Тема 3. Оперно-хорова творчість західноєвропейських композиторів	Лекція	12; 40 63; 92;	2	5 балів	
Тема 4. Сучасна музика західноєвропейських композиторів	Лекція	53; 61; 62;	2	5 балів	
Тема 5. Російська народна пісня в хоровій обробці російських та радянських композиторів	Лекція	10; 27; 45; 57;	2	3 балів	
Тема 6. Оперно-хорова творчість російських композиторів XIX ст.	Лекція, Семинарське заняття	50; 55; 67;	2 2 сем	5 балів	
Тема 7. Хори a cappella російських композиторів	Лекція	47; 48; 49; 64	2	5 балів	
Тема 8. Кантатно-ораторіальний жанр в творчості російських композиторів	Лекція	26; 27; 28;	2	5 балів	
Разом за 1 розділ.			18		
Тема 9. Українська народна пісня в хоровій обробці	Лекція	27; 29;	2	3 балів	
Тема 10. Оперно-хорова творчість українських композиторів (друга половина XIX століття)	Лекція	4; 24;	2	3 балів	
Тема 11. Кантатний жанр в творчості українських композиторів другої половини XIX — початку XX століття	Лекція, семинарське заняття	25;27; 29; 30;	2 2 сем	3 балів	
Тема 12. Хорова творчість українських композиторів (сер. XIX поч. XX ст.)	Лекція	25;27; 29; 30;	2	3 балів	
Тема 13. Кантатно-ораторіальний жанр в творчості сучасних українських композиторів	Лекція	25;27; 29; 30;	2	5 балів	
Тема 14. Неофольклорні та неокласичні тенденції в сучасних жанрах хорової творчості	Лекція	25;27; 29; 30;	2	5 балів	

українських композиторів					
Разом за розділом			12		
Усього			30		

5. Тематика семінарських (або практичних) занять

Семінарське заняття № 1.

Тема: Твори сучасних західноєвропейських композиторів

Питання до обговорення:

1. Визначте характерні властивості сучасної хорової музики Західної Європи.
2. Яким чином реалізується авторський задум за допомогою сучасного підходу до хорової фактури?
3. Підготувати доповідь з аудіо-ілюстраціями (Рихардс Дубра, Салга Менце, Вітаутас Мішкініс, Вацлавас Аугустинас, Пярт Уусберг, Мортен Лоурідсен, Ола Гейло, Джорджозі Левенте, Франсіско Феліціано, Буди Сусанте Йоханнес, Вольфрам Бухенберг, Ромуальд Твардовский, Стивен Лик, Кнут Ньюштед, Давид Асурса, Хавьер Бусто, Карл Дженкінс та ін.).

Література: [3; 8; 10;]

Семінарське (практичне) заняття № 2.

Тема: Хор в драматургії опер російських композиторів

Питання до обговорення:

1. Дайте характеристику жанру в операх Глінки, Мусоргського.
2. Охарактеризуйте сцену епічного типу в операх Бородіна і Римського-Корсакова.
3. аналіз форми довільно обраних хорових сцен та повідомлення на семінарському занятті.

Література: [1; 7; 12;19;]

Семінарське заняття № 3.

Тема: Хори а саррелла українських композиторів (жанрова типологія)

Питання до обговорення:

1. Визначити специфіку української хорової музики.
2. Охарактеризувати стиль обраного твору а капелла.
- 3.Інтонційно-стильовий аналіз творів на текст «Сонце заходить» Р. Роздольського, С. Людкевича,

В. Іконника, порівняльний аналіз хорів Б.Вахнянина, А. Кушніренка на текст «Садок вишневий».

Література: [2; 9; 17; 21;]

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Хорова п'єса в творчості віденських класиків В.Моцарта, Л.В.Бетховена	3	7
2	Хорова п'єса в творчості композиторів-романтиків: Ф.Шуберта, Р.Шумана, Ф.Мендельсона	5	5
3	Оперно-хорова творчість М.А.Римського-Корсакова, П.І Чайковського	5	6
4	Оперно-хорова творчість О.П.Бородіна, М.П.Мусоргського	5	5
5	.Основні жанри хорової музики. Зародження професійної хорової музики Київської Русі. Знаменне багатоголосся, кантова та партесна музика. М.Дилецький «Грамматика мусикійська»	5	5
6	. Хоровий концерт XVIIIст. М.Березовський, Д.Бортнянський, А.Ведель – майстри хорового концерту.	5	5
7	. Хорова творчість М.Вербицького, І.Воробкевича, О.Нижанківського, Д.Січинського – галицький ренесанс	5	5
8	М.В.Лисенко. «Музика до Кобзаря» Т.Г.Шевченка. Оперно-хорова творчість. Кантати. Духовна музика	5	10
9	Хорова творчість Я.С.Степового. Характеристика хорової творчості О.А.Кошиця, П.Д.Демуцького	5	5
10	Хорова творчість С.П.Людкевича. Обробки народних пісень	5	7
11	Хорова творчість М. Ф.Колесси, Е.Т.Козака	5	5
12	Хорова творчість. В.Степурко, М. Шука, Г.Гаврилець.	5	10
13	Хорова творчість харківських композиторів сучасності.	2	5

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) взаємодія, вступ у комунікацію, здатність бути зрозумілим та толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості – диспути, доповіді, бесіди;
- 2) знання, розуміння та дотримання етичних принципів професійної діяльності викладача – тестування, поточне опитування, моделювання практичних професійних ситуацій з метою

- вирішення етичних дилем, контрольна робота, реферати, есе, ректорська контрольна робота;
- 3) соціально-культурних змін на основі аналізу соціально-психологічних закономірностей та математичних методів опрацювання інформації – поточне опитування, екзамен;
 - 4) демонстрація соціально відповідальної та свідомої поведінки, слідування гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності – студентські презентації та виступи на наукових заходах, групова дискусія;

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Педагогіка та психологія вищої школи” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Для екзамену

Розділ 1 Теми 1-6	Розділ 2 Теми 7-10	Підсумковий контроль (екзамен)
40%	40%	20%
8 тиждень	16 тиждень	Екзаменаційна сесія

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-28
2.	Навчальні посібники; Кейси	1-28
3.	Силабус;	1-28

4.	Збірка тестових і контрольних завдань для поточного оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-28
5.	Засоби підсумкового контролю (комплект тестових завдань для підсумкового контролю)	1-28

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Аберт Г. Моцарт/ Г.Аберт.-М.: Музыка, 1990.- 514с.
2. Альшванг А. Йосиф Гайдн/ А.Альшванг.-- М.–Л.: Музгиз, 1947.- 193с.
3. Альшванг А. П.И. Чайковский/ А.Альшванг.- М.: Музгиз, 1959.- 701с.
4. Архімович Л. Шляхи розвитку українсько-радянської опери/ Л.Архімович.-К.: Муз.Україна, 1970.- 311с.
5. Асафьев Б. В. О хоровом искусстве: Сб. статей / Сост. и коммент. А. Павлова-Арбенина.— Л.: Музыка, 1980.— 216 с.
6. Асафьев Б. Об опере/ Б.Асафьев.-Л.: Музыка, 1976.- 77с.
7. Асафьев Б. Русская музыка/ Б.Асафьев.-Л.: Музыка, 1979.- 241с.
8. Асафьев Б. Симфонические этюды/ Б.Асафьев.-М.: Музыка, 1973.- 217с.
9. Бакаева Г. "Хованщина" Мусоргского - историко–народная музыкальная драма/ Г.Бакаева.-К.: Муз.Украина, 1976.- 211с.
10. Белоненко А. Образы и черты стиля современной русской музыки 60 - 70 г.г. для хора а саррелла// Вопросы теории и эстетики музыки. Вып.15.- Л.: Музыка, 1977.- С.139-153.
11. Берберов Р. Специфика структуры хорового произведения/ Р.Берберов.-- М.: ГМПИ им. Гнесиних, 1981.- 50с.
12. Берлянд-Черная Е. Оперы Моцарта/ Е.Берлянд-Черная.-М.: Музгиз, 1960.- 117с.
13. Бобровский В. Песни и хоры Д.Шостаковича/ В.Бобровский.-М.: Музгиз, 1962.- 21с.
14. Бэлза И.Ф. А. Дворжак/ И.Ф.Бэлза.-М.–Л.: Музгиз, 1949.- 61с.
15. Бэлза И.Ф. Исторические судьбы романтизма и музыка/ И.Ф.Бэлза.-М.: Музыка, 1985.- 103с.
16. Виханская А. Об особенностях развития кантаты в России // Становление и развитие национальных традиций в русском хоровом искусстве. - Л.: Музыка, 1982.- С.17-29.
17. Галацкая В. Гендель/ В.Галацкая.-М.: Музгиз, 1960.- 217с.
18. Гейрингер К. И.Брамс/ К.Гейрингер.-М.: Музыка, 1965.- 281с.

19. Григорьева Г. Николай Сидельников/ Г.Григорьева.-М.: Музыка, 1986.- 261с.
20. Грубер Р. Всеобщая история музыки/ Р.Грубер.-М.: Музыка, 1965.- 541с.
21. Грубер Р. История музыкальной культуры/ Р.Грубер.-М.: Музгиз, 1959.- 681с.
22. Гулеско И.И. Музично-художня типологія реквієму в європейському культурному контексті/ И.И.Гулеско.-Харків: ХДАК, 2003.- 91с.- 217с.
23. Гулеско И.И. Поэзия В.Маяковского в «Патетической оратории» Г.Свиридова/ И.И.Гулеско.-Х.ХГИК, 1970.- 27с.
24. Гулеско И.И. Хоровая литература. Методические указания к изучению курса/ И.И.Гулеско.-Х.: ХГИК, 1988.- 38с.
25. Гулеско И.И. Хоровая литература. Учебное пособие/ И.И.Гулеско.-Х.: ХГИК, 1991.- 90с.
26. Гулеско И.И., Виханская А.М. Современные принципы воплощения фольклора в хоровом композиторском творчестве // Русская хоровая культура. История. Традиции. Современные проблемы: Сб. науч. тр.- СПб.: СПГАК.-1995.- С.85-104.
27. Гулеско І.І. Національний хоровий стиль/ Навч.посібн./ І.І.Гулеско.-Харків: ХДАК, 1994.- 107с.
28. Гулеско І.І. Хорові твори крупної форми сучасних композиторів. Навч. посібн./ І.І.Гулеско.-Х.:ХГИХ, 1972.- 32с.
29. Гулеско І.І., Ірха В.І. Жанрово стилеві аспекти сучасного хорового виконавства/Культура України.- Сб. наук. ст.- Вип.6 – Харків: ХДАК, 2000.- С.122-128.
30. Гулеско І.І., Ірха В.І. Нефольклорні напрямки в сучасній українській хоровій музиці// Культура України: Зб. наук. ст. Вип.2.-Х.: ХДАК.- 1994.- С.84-90.
31. Данько Л. Оперы С.Прокофьева/ Л.Данько.-Л.: Музыка, 1963.- 78с.
32. Дмитриевская К. В. Калинин// Хоровое искусство. Вып. 2.- Л.: Музыка, 1971.- С. 53-62.
33. Дмитриевская К. Русская советская хоровая музыка/ К.Дмитриевская.-М.: Музыка, 1974.- 113с.
34. Дмитриевская К. Хоры М. Коваля// Хоровое искусство. Вып. 3.- Л.: Музыка, 1977.- С.129-142.
35. Дмитриевская К. Хоры Шебалина в свете традиций русской хоровой классики// Музыка и современность. Вып.7.- М.: Музыка, 1971.- С.69-88.
36. Друскин М. Брамс/ М.Друскин.-М.: Музыка, 1970.- 217с.
37. Друскин М. Вопросы музыкальной драматургии оперы/ М.Друскин.-Л.: Музгиз, 1952.- 291с.
38. Друскин М. И.С. Бах/ М.Друскин.-М.: Музыка, 1982.- 241с.

39. Друскин М. Пассионы и мессы Баха/ М.Друскин.-М.: Музыка, 1976.- 312с.
40. Друскин М. Р.Вагнер/ М.Друскин.-М.: Музгиз, 1958.- 147с.
41. Друскин М. Русская революционная песня/ М.Друскин.-М.: Музгиз, 1954.- 41с.
42. Дубравская Т. Мадригал/ Т.Дубравская.-М.: Музыка, 1978.- 101с.
43. Евдокимова Ю. Музыка эпохи Возрождения XV века// История полифонии. Вып.2. - М.: Музыка, 1989.- 413с.
44. Земцовский И. Фольклор и композитор/ И.Земцовский.-М.: Музыка, 1978.- 291с.
45. Ильин В. Очерки истории русской хоровой культуры/ В.Ильин.-М.: Музыка, 1985.- 285с.
46. Кандинский А. История русской музыки. Т. 2. Кн.2/ Римский-Корсаков/ А.Кандинский.-М.: Музыка, 1984.- 311с.
47. Коловский О. Пять хоров Г. Свиридова// Хоровое искусство. Вып. 2.- Л.: Музыка, 1969.- С.16-29.
48. Коловский О. Хоровые миниатюры В. Шебалина// ВТЭМ. Вып. 9.- Л.: Музыка, 1969.- С.189-204.
49. Коловский О. Хоровые циклы В. Салманова// ВТЭМ. Вып. 9.- Л.: Музыка, 1969.- С.167-189.
50. Композиторы "Могучей кучки" об опере/Избр. ст.- М.: Музгиз, 1955.-69с.
51. Конен В. Клаудио Монтеверди/ В.Конен.-М.: Музыка, 1971.- 231с.
52. Конен В. Театр и симфония/ В.Конен.-М.: Музыка, 1969.- 204с.
53. Конен В. Этюды о зарубежной музыке/ В.Конен.-М.: Музыка, 1975.- 241с.
54. Корабельникова Л. Творчество Танеева/ Л.Корабельникова.-М.: Музыка, 1986.- 137с.
55. Кремлев Ю. Избр. статьи. Эстетика Глинки/ Ю.Кремлев.-Л.: Сов.композитор, 1959.- С.121-134.
56. Крылов А. О хорах Чайковского// Хоровое искусство. Вып.3.- М.: Музыка, 1977.- С. 114-123.
57. Кулаковский Л. О русском народном многоголосии/ Л.Кулаковский.-М.: Музгиз, 1951.- 183с.
58. Лаврентьева И. Вокальные формы в курсе анализа музыкальных произведений/ И.Лаврентьева.-М.: Музыка, 1976.- 60с.
59. Левандо П. Проблемы хороведения/ П.Левандо.-Л.: Музыка, 1974.- 282с.
60. Левик Б. Рихард Вагнер/ Б.Левик.-М.: Музыка, 1978.- 217с.
61. Ливанова Т. История зарубежной музыки до 1789 г. Т.1.- М.: Музыка, 1983.- 231 с.; Т. II.- М.: Музыка, 1982.- 301с.

62. Локшин Д., Лицвенко И. Зарубежная хоровая литература. Вып. 3/ Д.Локшин, И.Лицвенко - М.: Музыка, 1975.-211с.
63. Мартынов И. Б.Сметана/ И.Мартынов.-М.–Л.: Музыка, 1963.- 61с.
64. Ольхов К. Хоры а саррелла Танеева// Хоровое искусство. Вып. 2.- Л.: Музыка, 1971.- С. 29 - 53.
65. Орлова Е. Лекции по истории русской музыки/ Е.Орлова.-М.:Музыка, 1979.- 371с.
66. Орлова Е. П.И. Чайковский/ Е.Орлова.- М.: Музыка, 1980.- 213с.
67. Охалова И. Оперный симфонизм Глинки// Критика и музыкознание. - Л.:Музыка, 1977.- С. 120 - 130.
68. Паисов Ю. Новаторские черты хорового стиля Свиридова // Музыкальный мир Свиридова.- М.: Музыка, 1990.- С.199-222.
69. Паисов Ю. Новый жанр советской музыки (заметки о хоровом концерте 70 - 80 г.г.)// Музыкальный современник. Вып. 6.- М.: Музыка, 1987.-С. 201-241.
70. Пархоменко Л. Українська хорова п'еса/ Л.Пархоменко.-К.: Наукова думка, 1979.- 219с.
71. Попов С. Русская хоровая литература/ очерки/ С.Попов.-М.: Музгиз, 1962.- 92с.
72. Попов С. Русская хоровая литература (очерки. Вып. I.) С.Попов.-М.: Музыка, 1963.- 87с. 3-26.
73. Русская хоровая литература. Очерки. Сост. С. Попов. Вып. 2.- М.:Музыка, 1969.- 89с.
74. Савоскина С. Русская музыка на рубеже XX века/ С.Савоскина.-Л.: Музыка, 1966.- 231с.
75. Скребков С. Русская хоровая музыка XVII начала XVIII века/ С.Скребков.- М.:Музыка, 1969.- 101с.
76. Усова И. Хоровая литература/ Уч.пос./ И.Усова.-М.: Музыка, 1976.- 261с.

Допоміжна література

1. Протопопов В. История полифонии. Русская классическая и советская музыка/ В.Протопопов.- М.: Музгиз, 1962.- 236с.
2. Протопопов В.В. История полифонии в ее явлениях. Западно-европейская классика/ В.В.Протопопов.-М.: Музыка, 1965.- 441стр.
3. Рогожина Н. Вокально-симфонические произведения С. Прокофьева/ Н.Рогожина.- М.: Музыка, 1964.- 49с
4. Романовский Н. Хоровое искусство Ц. Кюи// Становление и развитие национальных традиций в русском хоровом искусстве. - Л.,: Музыка, 1982.- С.47-64.

102. Савенко Т. Танеев/ Т.Савенко.-М.: Музыка, 1984.- 137с.
- 5 Эйнштейн А. Моцарт. Личность и творчество/ А.Эйнштейн.-М.: Музыка, 1977.-
- 6.. Ярустовский Б. Драматургия русской оперной классики/ Б.Ярустовский.- М.:Музгиз, 1952.- 356с.